

Sadržaj

1.	Osnovne veličine i zakoni u elektrotehnici	1
1.1.	Građa tvari i električni naboj	2
1.2.	Vodiči, poluvodiči i izolatori	4
1.3.	Električna potencijalna energija i električni potencijal	5
1.4.	Izvori napona	7
1.5.	Električna struja	9
1.6.	Jakost električne struje	11
1.7.	Električni otpor vodiča	13
1.8.	Utjecaj temperature na električni otpor	16
1.9.	Električni otpornici	17
1.10.	Električni strujni krug	18
1.11.	Ohmov zakon	21
1.11.1.	Međusobna ovisnost napona, struje i otpora u strujnim krugovima – Ohmov zakon	21
1.11.2.	Strujno-naponska karakteristika	23
1.12.	Mjerenje napona, struje i otpora	24
1.12.1.	Mjerenje struje i napona	24
1.12.2.	Karakteristike ampermetra i način spajanja	24
1.12.3.	Karakteristike voltmetra i način spajanja	25
1.12.4.	Mjerenje otpora ommetrom	25
1.13.	Električna energija, rad i snaga	26
1.13.1.	Električni rad	26
1.13.2.	Električna snaga	27
1.13.3.	Djelotvornost	28
1.13.4.	Toplinski učinak električne energije	29
1.14.	Paralelni spoj otpornika, I. Kirchhoffov zakon	31
1.15.	Serijski spoj otpornika, II. Kirchhoffov zakon	34
1.16.	Mješoviti spoj otpornika	38
1.17.	Promjenjivi otpornik	40
1.17.1.	Regulacija struje promjenjivim otpornikom	41
1.17.2.	Dijeljenje napona promjenjivim otpornikom	41

1.18. Izvori stalnog napona	43
Pitanja za provjeru znanja	47
Zadatci	49

2. Električno polje i kondenzatori 53

2.1. Coulombov zakon	54
2.2. Električno polje	55
2.3. Električna influencija	58
2.4. Vodiči u električnom polju	58
2.5. Električno polje u dielektriku	60
2.6. Električni kapacitet	61
2.7. Vrste kondenzatora	63
2.8. Nabijanje i izbijanje kondenzatora	64
2.9. Spojevi kondenzatora	66
2.9.1. Serijski spoj kondenzatora	66
2.9.2. Paralelni spoj kondenzatora	68
2.9.3. Mješoviti spoj kondenzatora	70
Pitanja za provjeru znanja	70
Zadatci	71

3. Elektromagnetizam 73

3.1. Osnovna svojstva magneta i magnetskog polja	74
3.2. Magnetska indukcija i djelovanje magnetskog polja na vodič kojim teče struja	77
3.3. Magnetski tok	79
3.4. Magnetska indukcija zavojnice i jakost magnetskog polja zavojnice	80
3.5. Magnetska indukcija ravnog vodiča i jakost magnetskog polja ravnog vodiča	82
3.6. Magnetsko polje u materijalima	83
3.7. Magnetski krug	86
3.8. Sila magnetskog polja na naboj u gibanju – Lorentzova sila	89
3.9. Sile među vodičima	90
3.10. Sila magnetskog polja na strujnu petlju	92
3.11. Elektromagnet	92

3.12. Elektromagnetska indukcija	93
3.13. Inducirani napon u ravnom vodiču	96
3.14. Samoindukcija i induktivitet	98
3.15. Međuindukcija i međuinduktivitet	101
Pitanja za provjeru znanja	103
Zadatci	103

4. Izmjenične sinusne struje 105

4.1. Električni generator	106
4.2. Osnovni pojmovi o izmjeničnoj struji i naponu.	107
4.3. Predstavljanje izmjenične sinusne struje i napona s pomoću fazora	111
4.4. Pasivne komponente u krugu izmjenične struje	112
4.4.1. Otpornik u krugu izmjenične struje	113
4.4.2. Zavojnica u krugu izmjenične struje	115
4.4.3. Kondenzator u krugu izmjenične struje	117
4.5. Serijski RLC spoj	119
4.6. Paralelni RLC spoj	122
4.7. Rad izmjenične struje	125
4.8. Trofazni sustav	126
4.8.1. Uvod u trofazni sustav.	126
4.8.2. Simetrični trofazni sustav	129
4.8.3. Snaga u trofaznom sustavu.	134
4.8.4. Okretno magnetsko polje	136
Pitanja za provjeru znanja	138
Zadatci	139

5. Analogna i digitalna elektronika 143

5.1. Temeljna svojstva poluvodiča	144
5.1.1. Svojstva poluvodiča	144
5.1.2. N-tip i P-tip poluvodiča	145
5.2. Poluvodička PN-dioda	148
5.2.1. Svojstva poluvodičkih PN-dioda	148

5.3. Zenerova dioda	150
5.4. Bipolarni tranzistor	151
5.4.1. Osnovna svojstva bipolarnih tranzistora	151
5.4.2. Polarizacija tranzistora	152
5.4.3. Tranzistorska sklopka s bipolarnim tranzistorom	153
5.5. Unipolarni tranzistori	155
5.5.1. Spojni tranzistor s učinkom polja	155
5.5.2. MOSFET	157
5.6. Tiristor	158
5.6.1. Osnovna svojstva i podjela tiristora	158
5.6.2. Jednosmjerni diodni tiristor	159
5.6.3. Jednosmjerni triodni tiristor	160
5.6.4. Dvosmjerni diodni tiristor – dijak	162
5.6.5. Dvosmjerni triodni tiristor – trijak	162
5.7. Uvod u digitalnu elektroniku	163
5.8. Brojevni sustavi	164
5.8.1. Binarni brojevni sustav	165
5.8.2. Heksadekadski brojevni sustav	165
5.9. Logički sklopovi	166
5.9.1. Logički sklop I	167
5.9.2. Logički sklop ILI	167
5.9.3. Logički sklop NE	168
5.9.4. Logički sklop NI	169
5.9.5. Logički sklop NILI	169
5.9.6. Logički sklop EX-ILI	170
5.9.7. Logički sklop EX-NILI	170
5.10. Multivibratori	171
5.10.1. Osnovna svojstva multivibratora	171
5.10.2. Bistabili	171
5.11. Registri i brojila	175
5.11.1. Načela rada i izvedbe registara	175
5.11.2. Registar s paralelnim upisom i ispisom podataka	176
5.11.3. Registar sa serijskim upisom i ispisom podataka	177
5.11.4. Posmačni registar kao brojilo	178

5.11.5. Načela rada i izvedbe brojila	179
5.11.6. Asinkrono binarno brojilo	180
5.12. Složeni logički sklopovi	181
5.12.1. Sklopovi za zbrajanje	181
5.12.2. Sklopovi za kodiranje i dekodiranje	182
5.13. Memorije	184
5.13.1. Vrste i karakteristične veličine memorija	184
5.13.2. Ispisne memorije – ROM	187
5.13.3. Upisno-ispisne memorije – memorije s izravnim pristupom – RAM	188
5.14. Osnovna organizacija mikroracunala	188
Pitanja za provjeru znanja	190

6. Električni strojevi 193

6.1. Transformatori	194
6.1.1. Osnovne značajke i načelo rada	194
6.2. Električni rotacijski strojevi.	199
6.2.1. Osnovne značajke i načelo rada	199
6.2.2. Sinkroni strojevi	202
6.2.3. Asinkroni strojevi	207
6.2.4. Istosmjerni strojevi	216
6.2.5. Servomotori	226
6.2.6. Koračni motori	229
Pitanja za provjeru znanja	233

7. Niskonaponske mreže 235

7.1. Razdjelni sustavi niskonaponskih mreža	236
7.2. Izolirani vodovi i kabeli	238
7.3. Sklopni aparati niskog napona	241
7.3.1. Elektromagnetski releji	241
7.3.2. Sklopnici	244
7.3.3. Nadstrujni zaštitni uređaji	246
7.4. Instalacije u objektima	250

7.5. Zaštita električnih trošila i instalacija	253
7.5.1. Podjela opreme u niskonaponskim električnim instalacijama	253
7.5.2. Zaštita od izravnog dodira	255
7.5.3. Zaštita od neizravnog dodira	256
7.5.4. Zaštita od izravnog i neizravnog dodira	261
Pitanja za provjeru znanja	263
Dodatak	265
<hr/>	
Pojmovnik	268
<hr/>	
Literatura	275
<hr/>	